

Nr 22.

Av herr **Kaijser**, om *efterskänkande av kronans rätt till danaarv efter Christina Molin i Härnösand.*

Genom testamente den 10 augusti 1896 förklarade ogifta Christina Molin i Härnösand såsom sin yttersta vilja, att, sedan 150 kronor avsatts till vård av hennes grav, hennes kvarlåtenskap skulle delas lika mellan hattsömmerskan Charlotta Wallén och döttrarna till avlidne sjökaptenen Daniel August Höglin, ogifta Gerda Höglin och Tekla Moberg, f. Höglin. — Enligt bifogade bouppteckning uppgick kvarlåtenskapen efter Christina Molin till ett belopp av 2,527 kronor 68 öre. Det omförmälta testamentet bevittnades av två personer, kronolänsmannen C. V. Särenholm, vilken skrivit texten till handlingen, och då varande stadsvaktmästaren i Härnösand Jonas Lindberg.

Sedan emellertid Särenholm avlidit, bevittnades testamentet av skohandlaren Sigfrid Nylander. Därefter avled jämväl testamentsvittnet Lindberg, utan att varken han eller Särenholm edfästat vittnesmeningen å testamentet. Nylander har däremot hörts på ed och intygat testamentets riktighet.

Den 1 januari 1910 avled Christina Molin, varefter och då de personer, som uppgåvo boet, icke kände att hon efterlämnat kända arvingar, testamentet delgavs med kronans ombud i orten.

Kungl. Maj:t och kronan instämde därefter testamentstagarne till rådstuvurätten i Härnösand och yrkade att, då testamentets tillkomst icke blivit behörigen styrkt, kronan måtte tillerkännas rätt till kvarlåtenskapen efter Christina Molin som danaarv, och genom dom den 16 september 1914 har Kungl. Maj:t gillat detta yrkande, sedan Selma Carolina Nyström, som faktiskt varit den avlidnas närmaste arvinge, i annan rättegång förklarats sin rätt förlustig. Selma Carolina Nyström är numera avliden.

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 4 saml. 9 häft. (Nr 22.)

Enligt bifogade intyg från prästerskapet och ordföranden i Härnösands fattigvårdsstyrelse, leva testamentstagarne i betryckta ekonomiska förhållanden, och det lilla belopp, som enligt testamentet skulle hava tillfallet en var av dem, skulle för dem vara en god hjälp i den svåra kampen för tillvaron.

Av denna anledning och då riksdagen vid flere föregående tillfällen avstått från rätten till danaarv, tager jag mig friheten föreslå riksdagen,

att besluta avstå från ifrågavarande danaarv till förmån för testamentstagarne, Charlotta Wallén, Gerda Höglin och Tekla Moberg, f. Höglin.

Stockholm den 21 januari 1915.

Fritz Kaijser.

Bilaga 1.

Avskrift.

Undertecknad vill härmed såsom min yttersta vilja förordna att efter min död, min kvarlätenskap skall, sedan skulder, begravnings- och andra boutredningskostnader avdragits, tillfalla:

1:o) Härnösands Domkyrkoförsamling Etthundrafemtio kronor med villkor att gravstället nr 30 gravserien XII (12) å församlingens gravplats, genom gravbref av den 14 september 1881 upplåten till handlanden Lars Lundsten, varuti min dotter Nanny fått sin sista vila och jag önskar få min, vårdas och underhålles på sätt kyrkorådet lämpligast finner.

2:o) Gerda Höglin, dotter till avlidne sjökaptenen Daniel August Höglin i Hernösand mitt egande guldur samt

3:o) vad som därutöver är och finnes i mitt bo lika fördelas mellan hatt-sömmerskan fröken Charlotta Wallén, ovanbemälda Gerda och Tekla Höglin, dock att mina gångkläder icke få försäljas utan mellan mina nu utnämnda arvingar lika fördelas, vilket allt med min egenhändiga underskrift härmed bekräftas. Härnösand 10 aug. 1896. Christin Molin.

Att fröken Christina Molin, vilken vi båda känna, med sunt och fullt förstånd samt av fri vilja erkänt och underskrivit förestående testamentariska förordnande samt förklarar att detsamma utgör hennes yttersta vilja, intygas av oss på en gång närvarande vittnen. Härnösand dag som ovan.

C. V. Särenholm.

Jonas Lindberg.

Sigfrid Nylander.

§ 29. År 1910 den 18 april blev detta testamente i bevakningsavseende inlämnat till rådstuvurätten i Härnösand, som i anledning därav resolverade på sätt meddelat protokollsutdrag närmare utvisar, betygar

På Rådstuvurättens vägnar
Ossian Emthén.

Att en bestyrkt avskrift av detta testamente denna dag blivit till mig överlämnad; erkännes Härnösand i landskontoret den 29 april 1910.

Ex officio
Axel Arnell.

Härav haft del. Härnösand den 12 maj 1910.

Schanna Höglin. Tekla Moberg g:m Schanna Höglin enligt fullmakt. Gerda Höglin. Charlotta Wallén.

Vittnar *Joh. Berglund,*
Stämningsman.

Av förestående testamente har jag i egenskap av fattigvårdsstyrelsens ordförande i Härnösand erhållit behörig del. Härnösand den 20 juli 1911.

Gustaf Tengwall.

§ 537. År 1910 den 5 september blev detta testamente till Rådstuvurätten i Härnösand ingivet, uppläst och i domboken intaget samt vittnesförhör för dödsfalls skull anställt med skohandlaren Sigfrid Oscar Nylander i Härnösand; betygar

På Rådstuvurättens vägnar
Folke Engströmer.

Rätt avskrivet; intyga
Gustaf Tengwall. Hilding Sjöström.

Bilaga 2.

Vid verkställighet av Kungl. Maj:ts dom den 16 september 1914 rörande uttagande av kvarlåtenskapen efter avl. Sara Kristina Molin här i staden har jag såsom sådan omhändertagit och till Kungl. Maj:ts befallningshavande i Västernorrlands län överlämnat motböcker å de av Molin i Sparbanken insatta medel, utgörande med utförd ränta tillhoppa 2,771 kronor 28 öre; betygas.

Härnösand i stadsfogdekontoret den 16 januari 1915.

A. Nydal.

Ink. den 7 mars 1910.

Bilaga 3.

År 1910 den 25 februari förrättades av undertecknade bouppteckning efter fröken Sara Kristina Molin, som född den 8 februari 1832 afled härstädes den 1 januari 1910 och såsom sterbhusdelägare efterlämnat sina testamentstagare:

Härnösands Domkyrkoförsamling,

Fru Tekla Moberg, född Höglin,

Fru Channa Höglin samt fröknarna Gerda Höglin och Charlotta Wallén, av vilka de fyra sistnämnda voro kallade och av dessa voro vid bouppteckningen närvarande fru Channa Höglin samt fröknarna Gerda Höglin och Charlotta Wallén.

Boet uppgavs under edsförpliktelse av fru Jenny Lundbäck, som omhänderhaft den avlidnas kvarlåtenskap, samt antecknades och värderades i följande ordning.

Behållning Kr. 2,527: 68.

Att allt blivit riktigt uppgivet och ej något med vilja eller vetskap dolts eller utelämnats; intygar under edsförpliktelse.

Jenny Lundbäck.

Vid bouppteckningen hava undertecknade närvarit. Schanna Höglin. Gerda Höglin. Thekla Moberg g:m Schanna Höglin. Charlotta Wallén.

Sälunda upptecknat och värderat; betyga C. A. Boklund. Joh. Berglund. Anmodade boupptecknings- och värderingsmän.

Från det hos rådstuvurätten i Härnösand förvarade bouppteckningsexemplaret rätt transsumerat; betygar

Härnösand å rådhuset den 16 januari 1915.

På Borgmästareämbetets vägnar:

Ossian Emthén.

Bilaga 4.

Härigenom få undertecknade intyga, att afidne sjökaptenen Daniel August Höglins döttrar Gerda och Tekla samt f. hattsömmerskan Charlotta Wallén i Härnösand leva i fattiga omständigheter, den sistnämnda i så hög grad, att hon nödgas mottaga hjälp av välvilliga medmänniskor för sitt uppehälle, varför kvarlåtenskapen efter avlidna Christina Molin skulle för dem vara en stor hjälp i deras ofta bittra kamp för tillvaron. Härnösand den 19 januari 1915.

Gustaf Bäckman,
Komminister.

Gustaf Tengwall,
Fattigvårdsstyrelsens ordförande.

Auskrist.

Bilaga 5.

Kungl. Maj:ts

dom i det till Kungl. Maj:ts överseende från Dess och Rikets Svea Hovrätt genom ordentligt sökande komna mål emellan Kungl. Maj:t och kronan, sökande, samt Thekla Louise Moberg, född Höglin, jämte hennes man Olof Sigfrid Moberg i Stockholm, samt Gerda Höglin, sömmerskan Charlotta Wallén, änkan Christiana Höglin, sjökaptenen Gotthard Lundbäck och hans hustru Jenny Lundbäck, alla i Härnösand, tillstädeskomna, ävensom Härnösands domkyrkoförsamling, utebliven, svarande.

Av handlingarna i målet inhämtas:

Sedan Sara Kristina Molin den 1 januari 1910 avlidit, hava hustru Moberg, Gerda Höglin, Charlotta Wallén och änkan Höglin såsom testamente vid Rådstuvurätten i Härnösand bevakat en den 10 augusti 1896 dagtecknad handling, enligt vilken Sara Kristina Molin förordnat, att efter hennes död hennes kvarlåtenskap skulle på i handlingen närmare angivet sätt fördelas mellan hustru Moberg, Gerda Höglin, Charlotta Wallén, änkan Höglin ävensom Härnösands domkyrkoförsamling.

Kungl. Maj:t och Kronan har sedermera efter stämning å Härnösands domkyrkoförsamling, hustru Moberg, Gerda Höglin, Charlotta Wallén och änkan Höglin ävensom Gotthard Lundbäck och Jenny Lundbäck, vilken sistnämnda innehade huvudsakliga delen av Sara Kristina Molins kvarlåtenskap, vid nämnda Rådstuvurätt yrkat, att, enär de två personer, vilka ursprungligen tecknat sig såsom vittnen å ovan omfördälda handling, ej blivit på ed hörda samt handlingen dessutom sedermera undergått vissa förändringar och i sitt förändrade skick blivit bevittnad av allenast en person, vilken icke heller blivit särskilt tillkallad såsom testamentsvittne, handlingen måtte förklaras såsom testamente ogiltig och icke utgöra hinder för Kungl. Maj:t och Kronan att tillträda kvarlåtenskapen efter Sara Kristina Molin såsom danaarv, varjämte Kungl. Maj:t och Kronan yrkat, att vederbörande måtte förpliktas att till Kungl. Maj:t och Kronan redovisa kvarlåtenskapen jämte ränta därå från Sara Kristina Molins dödsdag den 1 januari 1910.

Makarna Moberg och deras medparter hava invänt bland annat, att, även om förutnämnda handling icke kunde tillerkännas giltighet såsom testamente, Kungl. Maj:t och Kronan i allt fall, vid det förhållande att Sara Kristina Molin efterlämnat arvinge, nämligen Selma Karolina Nyström i Härnösand, icke vore berättigad föra talan i målet.

Kungl. Maj:t och Kronan har genmält, att Selma Karolina Nyström icke inom natt och år från det arvet föll bevakat sin rätt samt att hon jämlikt lagen den 17 mars 1905 om oäkta barns arvsrätt efter moder och modernefränder samt 15 kapitlet 6 § Ärvdabalken följaktligen icke vore arvsberättigad.

Rådstuvurätten, varest parterna å ömse sidor fordrat ersättning för rättegångskostnaderna, har genom utslag den 10 juli 1911 utlåtut sig: Som hustru Moberg, Gerda Höglin, Charlotta Wallén och änkan Höglin, vilka vid Rådstuvurätten bevakat i målet ifrågakomna testamente, därefter låtit delgiva detsamma med Kungl. Maj:t och Kronan samt denna på grund härav och oberoende av den rätt, som i målet om-

förmälda Selma Karolina Nyström kunde komma att göra gällande till kvarlåtenskapen efter Sara Kristina Molin, måste anses berättigad klandra testamentet, ty och som emot Kungl. Maj:t och Kronans bestridande icke blivit styrkt, att Sara Kristina Molin med sunt och fullt förstånd och av fri vilja i närvaro av två därtill ärskilt tillkallade ojäviga vittnen upprättat testamentet samt hustru Moberg och hennes medparter vid sådant förhållande icke kunde därå grunda någon rätt till berörda kvarlåtenskap, alltså prövade Rådstuvurätten lagligt förklara det klandrade testamentet ogiltigt och icke utgöra hinder för Kungl. Maj:t och Kronan att framför Härnösands domkyrkoförsamling, hustru Moberg, Gerda Höglin, Charlotta Wallén och änkan Höglin tillträda kvarlåtenskapen efter Sara Kristina Molin. Vad därefter anginge Kungl. Maj:t och Kronans mot makarna Lundbäck väckta talan, så enär i målet blivit utrett, att Sara Kristina Molin vid sin död såsom närmaste anförvänt efterlämnat ovanbemälda, ännu i livet varande Selma Karolina Nyström, samt, då Selma Karolina Nyström icke vore i målet instämmd, däri icke kunde komma under bedömande, huruvida hon försuttit sin rätt till ifrågakomma kvarlåtenskap, ty och som vid sådant förhållande äganderätten till kvarlåtenskapen måste anses tvistig, alltså funne Rådstuvurätten Kungl. Maj:t och Kronans yrkande om förpliktande för makarna Lundbäck att till Kungl. Maj:t och Kronan redovisa kvarlåtenskapen jämte ränta för närvarande icke kunna bifallas. Vid denna utgång av målet och då Härnösands domkyrkoförsamling icke bevakat det klandrade testamentet, prövade Rådstuvurätten lagligt förplikta dels hustru Moberg, Gerda Höglin, Charlotta Wallén och änkan Höglin, vilken av dem bäst gälda gitte, att ersätta Kungl. Maj:t och Kronans rättegångskostnader med sjuttiofem kronor, dels ock Kungl. Maj:t och Kronan att ersätta makarna Lundbäcks rättegångskostnader med tjugokronor jämte lösen för Rådstuvurättens utslag i målet.

Hovrätten, där ändring i Rådstuvurättens utslag efter vad sökts såväl av Kungl. Maj:t och Kronan, i vad Kungl. Maj:t och Kronan emot gått, som ock av makarne Moberg, Gerda Höglin, Charlotta Wallén och änkan Höglin, har i dom den 28 juni 1912 yttrat: Enär upplyst vore, att Sara Kristina Molin efterlämnat arvinge, ovanbemälda Selma Karolina Nyström, samt Kungl. Maj:t och Kronan vid sådant förhållande icke kunde anses berättigad att, innan Selma Karolina Nyströms anspråk på rätt till arv efter Sara Kristina Molin blivit frånträtt eller genom domstols beslut underkänt, på grund av förment rätt till danaarv föra talan om klander å omförmälda, såsom testamente åberopade handling eller om redovisning för Sara Kristina Molins kvarlåtenskap, alltså och då, på sätt Rådstuvurätten funnit, Selma Karolina Nyströms berörda anspråk icke i förevarande mål kunde komma under bedömande, prövade Hovrätten lagligt att, med ändring av Rådstuvurättens utslag i huvudsaken, förklara Kungl. Maj:t och Kronans ifrågavarande talan icke kunna i detta mål bifallas. Beträffande rättegångskostnaderna funne Hovrätten skäligt på det sätt ändra Rådstuvurättens utslag, att dels hustru Moberg, Gerda Höglin, Charlotta Wallén och änkan Höglin befriades från dem ålagd ersättningsskyldighet gent emot Kungl. Maj:t och Kronan dels ock Kungl. Maj:t och Kronan fritoges från skyldighet att gottgöra makarna Lundbäck deras kostnader; och skulle Kungl. Maj:t och Kronan själv vidkännas sina utgifter å målet i Hovrätten.

I Hovrättens dom har Kungl. Maj:t och Kronan sökt ändring, som tillstådeskomna svarandena bestritt under anhållan tillika om ersättning för kostnaderna å målet hos Kungl. Maj:t.

Kungl. Maj:ts dom är besluten med dess högsta domstol och given Stockholms slott den 16 september 1914.

Kungl. Maj:t har i nåder låtit sig föredragas handlingarna i detta mål; och enär av Kungl. Maj:ts dom den 30 maj 1914 i mål emellan vice häradshövdingen Gustaf Tengwall och fattigvårdsstyrelsen i Härnösand i dess egenskap av målsman för Selma Karolina Nyström, sökande, samt Kungl. Maj:t och Kronan svarande, framgår, att Rådstuvurätten genom i samma mål meddelat utslag den 27 januari 1913, mot vilket talan icke blivit behörigen fullföljd, förklarar Selma Karolina Nyströms skyldskap med Sara Kristina Molin icke utgöra hinder för Kungl. Maj:t och Kronans arvsanspråk å Sara Kristina Molins kvarlåtenskap; ty och som Sara Kristina Molin icke, så vitt visat är, efterlämnat någon annan frände, som är berättigad taga arv efter henne; och vid sådant förhållande Kungl. Maj:t och Kronan jämlikt 15 kapitlet 6 § Ärvdabalken är att anse såsom arvinge; samt Kungl. Maj:t och Kronan i sådan egenskap är behörig att föra ifrågakomna talan; alltså och då det icke blivit styrkt, att Sara Kristina Molin i den ordning, som i 16 kapitlet 1 § Ärvdabalken sägs, gjort testamente av det innehåll ifrågakomna såsom testamente bevakade handling utvisar, prövar Kungl. Maj:t rättvist att dels, med upphävande av hovrättens dom, så vitt densamma angår den mot hustru Moberg, Gerda Höglin, Charlotta Wallén och änkan Höglin förda talan, fastställa det slut, vartill Rådstuvurätten i denna del av målet kommit, *dels ock, med upphävande av domstolarnes beslut i fråga om det mot makarna Lundbäck i huvudsaken framställda yrkande, förplikta makarna Lundbäck att till Kungl. Maj:t och Kronan utlämna kvarlåtenskapen, i den mån densamma av dem innehaves.*

Beträffande rättegångskostnaden finner Kungl. Maj:t ej skäl att göra ändring i Hovrättens dom, såvitt talan däremot blivit fullföljd. Det vederbörande hava att ställa sig till underdånig efterrättelse.

Under Kungl. Maj:ts sekret.

Chr. Ahlgren.

Att förestående avskrift är lika lydande med härstädes förvarade konceptdom betygar Stockholm och Kungl. Maj:ts nedre justitierevision den 23 september 1914.

Ex officio:

F. Peterzens.